

דפים

70

תשע"ט
2019

עורך: דן ענבר

הנחיות למחברים

1. המחברים מתבקשים לשלוח את המאמרים כשהם מודפסים בגופן דויד, בגודל אות 12, ברווחים כפולים, בשוליים רחבים ובציון מספרי עמודים, לכתובת הדואר האלקטרוני: nitsa_n@macam.ac.il. אורך המאמר לא יעלה על 8000-9000 מילים.
2. המאמרים נשלחים אנונימית לשיפוט חיצוני, לכן שם המחבר, כתובתו, מספר הטלפון שלו, תוארו האקדמי, דרגתו המקצועית ומקום עבודתו יודפסו בדף נפרד.
3. יש לצרף למאמר תקציר בעברית ובאנגלית בהיקף של כ-150 מילים כל אחד, ולציין את שמות הכותבים באנגלית ואת כתובת הדואר האלקטרוני שלהם.
4. המחברים מתבקשים להקפיד על כללי האקדמיה ללשון העברית בכל הנוגע לכתיב (המלא) חסר הניקוד. כן הם מתבקשים להקפיד על הדפסת הביבליוגרפיה שבסוף המאמר לפי הכללים שנקבעו על ידי ארגון A.P.A.: יש לרשום את המקורות בסדר הא"ב של שמות המשפחה של המחברים, הרשימה העברית לפני הלועזית. יש לרשום כל פריט ביבליוגרפי לפי הסדר הזה: שם המשפחה של המחבר, שמו הפרטי מקוצר (בגרש) או בראשי תיבות (בגרשיים), שנת הפרסום בסוגריים, שם המאמר, שם הספר או כתב העת באות נטויה, מספר הכרך ומספרי העמודים. בפריט של ספר יש להוסיף את מקום ההוצאה לאור ואת שם המוציא לאור.
5. יש להוסיף רשימה של שלוש-ארבע מילות מפתח בראש המאמר, בעברית ובאנגלית.
6. הגרסה הסופית לאחר עריכה לשונית תישלח למחברים לעיון ולמתן תשובות על שאלות, ותוחזר בהקדם.
7. מערכת **דפים** איננה מפרסמת מאמרים שהתפרסמו, או שעומדים להתפרסם, בביטאונים אחרים.
8. אין המערכת מחזירה כתבי יד.

DAPIM 70

Journal for Studies and Research in Education

Editor: Prof. Dan Inbar

חברי מערכת דפים

עורך: פרופ' דן ענבר

עורכת משנה: ד"ר פנינה כץ

חברת המערכת: ד"ר חוה גרינספלד

רכזת המערכת: ניצה נחאיסי

עורכת לשון אחראית: מירב כהן-דר

עורכי תוכן ולשון: שמוליק אבידר, נירית איטינגון, לילך צ'לנוב

עורכת גרפית ומעצבת השער: מאיה זמר-סמבול

ועדת המערכת

פרופ' ברכה אלפרט, המכללה האקדמית בית ברל

ד"ר ענת בארט, מכללה ירושלים

פרופ' שלמה בק, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר-שבע

פרופ' יובל דרור, אוניברסיטת תל אביב; אורנים - המכללה האקדמית לחינוך

ד"ר שרה זיו, מכון מופ"ת

פרופ' מחמוד חליל, מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה

פרופ' אורה שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר יהודית שטיימן, מכון מופ"ת

מס' קטלוגי: 1565-5385

© כל הזכויות שמורות למכון מופ"ת, תשע"ט 2019

הדפסה: איילון הפקות בע"מ

המשתתפים (לפי סדר המאמרים)

- ד"ר מירי שינפלד, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות; מכון מופ"ת
- ד"ר נגה מגן-נגר, המכללה האקדמית לחינוך גורדון חיפה
- פרופ' אליעזר יריב, המכללה האקדמית לחינוך גורדון חיפה
- אורית פורקוש, בית חינוך "רימון" בכפר יונה
- פרופ' אילנה אלקד-להמן, מכללת לוינסקי לחינוך
- פרופ' אירינה פיפר, אוניברסיטת הילדסהיים, גרמניה
- ד"ר אורית מיוחס, משרד החינוך
- פרופ' ברכה קרמרסקי, אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר אורית גילור, המכללה האקדמית בית ברל
- ד"ר מיכאל כץ, אוניברסיטת חיפה
- נעמה מתיתיהו, בית ספר "ירושלים" בבת-ים
- פרופ' שלמה רומי, אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר איהאב זבידאת, מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה
- ד"ר וליד דלאשה, מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה
- ד"ר עבד אלרחמן ח'ליל, מכללת סכנין להכשרת עובדי הוראה
- ד"ר יהודית וינברגר, סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך, לטכנולוגיה ולאמנויות
- ד"ר שושי דורפברגר, המכללה האקדמית לחינוך גורדון חיפה
- רוית חיון, בית ספר אזורי מקיף בקריית חיים
- ד"ר רינת כספי, המכללה האקדמית לחינוך גבעת ושינגטון
- ד"ר אורית הוד-שמר, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי באר שבע; המכללה האקדמית בית ברל
- ד"ר עדנה אור, המכללה האקדמית לחינוך גורדון חיפה
- ד"ר רוני ריינגולד, המכללה האקדמית חמדת הדרום; המכללה האקדמית אחוה
- פרופ' רחל פרנקל מדרן, מכללת לוינסקי לחינוך

תוכן עניינים

7 דבר המערכת

עיון ומחקר בחינוך

מירי שינפלד, נגה מגן-נגר
פדגוגיה שיתופית וטכנולוגיה מתקדמת: אינטראקציה הדוקה
בין פדגוגיה לטכנולוגיה

11

אליעזר יריב, אורית פורקוש
יחסי אמון והסתרה בהדרכה פדגוגית

35

אילנה אלקד-להמן, אירינה פיפר
ספרות זיכרון השואה בהכשרת מורים - סיפורו של קורס בישראל ובגרמניה

59

אורית מיוחס, ברכה קרמרסקי
התנהגות הפנייה לעזרה כאסטרטגיה במודל של הכוונה עצמית בלמידה (SRL)

95

אורית גילור, מיכאל כץ
כמו כולם או עם כולם? על נכונות מורים לעתיד להורות בכיתות משלבות

127

נעמה מתיתיהו, שלמה רומי
היחס לשילוב תלמידים עם הפרעות התנהגות ומידת האמפתיה אליהם:
השוואה בין מורים, הורים ותלמידים

149

איהאב זבידאת, וליד דלאשה, עבד אלרחמן ח'ליל
בחינת הקשרים בין חרדה חברתית לבין גורמים דמוגרפיים, רגשיים-חברתיים
וחינוכיים-לימודיים בקרב סטודנטים להוראה בחברה הערבית בישראל
183

יהודית וינברגר
טיפוח כשירויות הבעה של סטודנטים בהשכלה גבוהה:
בין הטמעה ארגונית למימוש פדגוגי
209

שושי דורפברגר, רות חיון
בחינת יעילות התרומה של תוספת שעות הוראה באנגלית
לשיפור הישגיהם של תלמידים בחטיבת הביניים
233

רינת כספי, אורית הוד-שמר, עדנה אור
"גננת זה לא מה שחשבת": תפיסת תפקיד הגננת בקרב סטודנטיות
במסלול להכשרת גננות
251

ספרים על שולחן המערכת

רוני ריינגולד
נמרוד אלוני, קובי גוטרמן וציון שורק (עורכים) (2018). הרבגוני הוא הסטנדרטי
החדש - הוראה פרטנית בחינוך העכשווי
273

רחל פרנקל מדן
רבקה אלינב (2018). "דווקא רציתי לצאת מגדרי" - מסע הגיבורה כיוצרת:
תשובת-הנגד של רומן החניכה הנשי
276

תקצירים באנגלית (abstracts)
281

דבר המערכת

גיליון השבעים של כתב העת **דפים** משקף היטב את מרחב התכנים העצום שהחינוך וההוראה מאותגרים בו. כל פעם אני נפעם מחדש ממגוון הנושאים המדרבנים את מורי המכללות ואת מרצי האוניברסיטאות לחקור, ללמוד ולחלוק ידע ותובנות עם עמיתיהם. ואם **דפים** מעודד ולו רק מורה אחת או מורה אחד להעמיק חקר ולחלוק זאת עם עמיתים, דיינו. בדברים הבאים לא נתמצת את המאמרים, אלא רק ננסה להצית את העניין ואת הסקרנות של הקוראים על מנת "לראות" ולהבין את מה שנמצא מתחת למילים הכתובות או למספרים המוצגים.

המאמר הפותח את הגיליון הוא מאמרו של ד"ר **מירי שינפלד** וד"ר **נגה מגן-נגר**, "פדגוגיה שיתופית וטכנולוגיה מתקדמת: אינטראקציה הדוקה בין פדגוגיה לטכנולוגיה". הכותבות מתמודדות עם סוגיה אקוטית ואקטואלית: איך אנחנו מצליחים לנצל את הטכנולוגיה מבלי לאבד את הפדגוגיה, או איך אנחנו מפקימים את הפוטנציאל הטכנולוגי ולא משעבדים אותו לפדגוגיה המסורתית? האם פדגוגיה שיתופית היא הכיוון?

המאמר השני, "יחסי אמון והסתרה בהדרכה פדגוגית", מאת **פרופ' אליעזר יריב** ואורית פורקוש, בוחן לעומק את הסוגיה של אמירת אמת ביחסים מקצועיים. המיקוד של הדיון מכוון ליחסים בין המודרך או המודרכת להוראה לבין המדריכה הפדגוגית, ואנו שואלים: כיצד ניתן לקבל הדרכה טובה מבלי לחשוף את הקשיים האמיתיים? כיצד אפשר לפרוס את הקשיים הסמויים מבלי לחשוש מחשיפת חולשות אישיות ומקצועיות?

המאמר השלישי, "ספרות זיכרון השואה בהכשרת מורים - סיפורו של קורס בישראל ובגרמניה", שכתבו **פרופ' אילנה אלקד-להמן** ו**פרופ' אירינה פיפר**, לוקח אותנו לממד אחר. המאמר מעביר אותנו אל זיכרון השואה ואל ביטוייה בספרות, הן העברית והן הגרמנית, כפי שהיא נתפסת ומנותחת על ידי בנות ובני הדור השני והשלישי אחרי השואה, בישראל ובגרמניה. כיצד משפיעה הספרות הזאת על הזהות האישית? המיוחד במאמר זה שהוא נגזר מאינטראקציה בין סטודנטים להוראה בגרמניה ובישראל, שלמדו יחד בקורס מקוון ומודרך.

המאמר הרביעי, "התנהגות הפנייה לעזרה כאסטרטגיה במודל של הכוונה עצמית בלמידה (SRL)", שכתבו ד"ר **אורית מיוחס** ו**פרופ' ברכה קרמרסקי**, יוצא מנקודת המוצא שהכוונה עצמית בלמידה מחייבת בקשת עזרה וקבלת עזרה. אז מה הבעיה? מסתבר שחיפוש עזרה וקבלתה אינם עניין פשוט ואוטומטי. זהו תהליך קוגניטיבי, מטה-קוגניטיבי והתנהגותי. קורא הבוחן לעומק את המאמר הזה ואת מאמרו של **יריב פורקוש** מבחין שהם משיקים תאורטית; שניהם מתמודדים עם שאלת השיתוף. המאמר החמישי, "כמו כולם או עם כולם? על נכונות מורים לעתיד להורות בכיתות משלבות", מאת ד"ר **אורית גילור** וד"ר **מיכאל כץ**, צופן בחובו התמודדות עם השאלה, מדוע קשה כל כך לשלב ילדים ובוגרים עם צרכים מיוחדים במסגרות נורמטיביות. זוהי שאלה חוצת גבולות, חוצת תכנים, תהליכים וסיטואציות. המתח הוא בין הכללת ילדים ובוגרים עם צרכים מיוחדים במסגרות ייחודיות לבין הכללתם במסגרת משותפת.

המאמר השישי, "היחס לשילוב תלמידים עם הפרעות התנהגות ומידת האמפתיה אליהם: השוואה בין מורים, הורים ותלמידים", של נעמה מתתיהו ופרופ' שלמה רומי, בוחן לעומק את עקרון הנורמליזציה ואת עקרון ההכלה שבבסיס תוכנית השילוב ומאיר את המורכבות שבשילוב. זאת על ידי השוואה בין התפיסות של השותפים לשילוב - מורים, תלמידים והורים - את הנושאים האלה. נבדקה גם ההשפעה של כמה משתנים מרכזיים היוצרים פרופילים שונים של תפיסות אשר משפיעות על האמפתיה כלפי הילדים המשולבים.

המאמר השביעי, "בחינת הקשרים בין חרדה חברתית לבין גורמים דמוגרפיים, רגשיים-חברתיים וחינוכיים-לימודיים בקרב סטודנטים להוראה בחברה הערבית בישראל", שכתבו ד"ר איהאב זבידאת, ד"ר וליד דלאשה וד"ר עבד אלרחמן ח'ליל, פותח את המסך מעל סוגיה מרכזית בהכשרת מורים. האם הסטודנטים הערבים הלומדים בתוכניות ההכשרה חשים חרדה חברתית? ואם כן, מה הן הסיבות להתפתחותה של חרדה חברתית? היש הבדל בעוצמת החרדה בין מוסדות שונים להשכלה גבוהה? היש הבדל ברמת החרדה בין הסטודנטים הערבים לבין קבוצות מיעוט אחרות?

המאמר השמיני, "טיפוח כשירויות הבעה של סטודנטים בהשכלה גבוהה: בין הטמעה ארגונית למימוש פדגוגי", שכתבה ד"ר יהודית וינברגר, מעריך, בוחן ומנתח פרויקט של טיפוח כשירויות הבעה במוסד להשכלה גבוהה, ומאפשר לנו להציף אל שתיים מהסוגיות העיקריות בהכנסת פיתוח פדגוגי למערכת החינוך. האם צריך לבנות קורס או קורסים מיוחדים לנושא (למשל, פיתוח כשירויות הבעה או פיתוח חשיבה ביקורתית או שימוש בטכנולוגיה), או שמא ראוי לשלב את הנושא במרבית הקורסים הנלמדים או אפילו בכלם? הסוגיה השנייה היא: כיצד אנו מתגברים על התופעה של הצלחה ארגונית בולטת (מודעות, ידע, תמיכה, ארגון וכדומה) לעומת אכזבה מהטמעת הרעיון ברובד הפדגוגי?

המאמר התשיעי, "בחינת יעילות התרומה של תוספת שעות הוראה באנגלית לשיפור הישגיהם של תלמידים בחטיבת הביניים", מאת ד"ר שושי דורפברגר ורוית חיון, נפתח במשפט "לו ניתן למערכת החינוך כלי שיאפשר לה לנבא מי מהתלמידים יפיקו את מרב התועלת מהשקעת משאבים נתונה, אזי המנהלים, המורים והתלמידים היו נשכרים מכך". אכן, אז במי "כדאי" להשקיע את שעת הלימודים הנוספת במקצוע הנלמד? בתלמידים החלשים, הבינוניים או הטובים? ה"כדאי" מתייחס רק לאפקטיביות המשאב מבחינת הישגי התלמידים במקצוע ספציפי, ולא לשאלת הראוי.

המאמר הסוגר את הגיליון, "גננת זה לא מה שחשבת": תפיסת תפקיד הגננת בקרב סטודנטיות במסלול להכשרת גננות", שכתבו ד"ר רינת כספי, ד"ר אורית הוד-שמר וד"ר עדנה אור, בודק שלב חשוב בדיון על תהליך ההתמקצעות של הגננת. איך נתפס תפקיד הגננת? מהי הזהות המקצועית שלה? האם תפיסת התפקיד יציבה? מהם המרכיבים המשתנים, וכיצד מסבירים את השינוי?

במדור "ספרים על שולחן המערכת" מובאות הפעם שתי סקירות: את האחת כתב ד"ר רוני ריינגולד, והאחרת נכתבה בידי פרופ' רחל פרנקל מדן.

העורך